

od enkratnega množenja ($300 = 3 \times 100$), in v tem je tudi izvorni greh »enkratne« izbire! Poleg tega enkratnje ne zmore obratne primerjave, ki jo pa vsakdanja govorica zmore: če je Janez (160 cm) dvakrat večji od bratca (80 cm) – potem je bratec dvakrat manjši od Janeza! (Pri tem bratec – revež negativni – sploh ne ve, da dejansko meri polkrat toliko kot Janez; ker še ne pozna ulomkov, ga ne moremo potolažiti niti z dejstvom, da ima množenje s polovico enak učinek kot deljenje z dva!)

Vsakdanja govorica (npr. z dodatkom ŠE) pa omogoča tudi dodajanje in enkratnje: ... (še) enkrat več ..., še dvakrat več ..., če že hočemo po vsej sili enkratiti in dodajati.

Peter Prelog

VESTI

GOSPOD DAVORIN TOMAŽIČ

V novembru se je v enaindevetdesetem letu starosti poslovil gospod Darine Tomažič. V šestdesetih letih prejšnjega stoletja je bilo na Oddelku za fiziko Univerze v Ljubljani pomembnih nekaj profesorjev in gospod Tomažič, ki je bil med profesorji znan kot Darine. Profesorji so skrbeli vsak za svoj predmet, Darine pa, bi lahko rekli, za skoraj vse drugo. Začetki poučevanja fizike na Univerzi v Ljubljani so tesno povezani z didaktično zbirko eksperimentov iz fizike, ki sta jo zasnovala profesorja Kuščer in Moljk, a tudi Darine Tomažič, saj je bila njegova

ročna spretnost, požrtvovalnost, predanost in organizacijska sposobnost neprecenljiva za uspeh tega podjetja. Darine je organiziral in vodil delavnice (mehanično, mizarsko, steklopihaško) na oddelku za fiziko, upravljal zgradbe, pomembno sodeloval pri graditvi stavbe na Jadranski 19, razporejal in opravljal delo tehničnih sodelavcev. V predračunalniški dobi je bil nepogrešljiv pri pisanju člankov, saj je le on znal risati grafe s tušem na prozoren papir, kakor so zahtevale tedanje revije. Razporejal je tudi delo pri tipkanju čistopisov člankov na »ta boljši« pisalni stroj. Samo prof. Kuščerju je tako pomagal urediti devet knjig. Poleg tega nas je dolga leta pri predmetu Laboratorijske veščine učil raznih spretnosti od spajkanja, piljenja, žaganja, povezovanja električnih napeljav, ... in nazadnje do pihanja stekla.

Pri tem predmetu smo se morda naučili nekaj skromnosti, ko smo spoznali, da večšine niso kar tako in zahtevajo podoben napor za obvladovanje kakor študij. Pihanje stekla je še danes za mnoge med nami čarovnija, ki jo je Darine izvajal, mi pa je nismo znali nikoli ponoviti. Darinetu smo vedno rekli gospod, čeprav to takrat ni bilo v navadi, ker je bil do vseh, profesorjev in študentov, enako spoštljiv in vedno zvest svoji besedi. Tisti, ki smo ga poznali, ga bomo hranili v spoštljivem spominu.

Andrej Čadež

Davorin Tomažič (rojen 10. 9. 1923 v ljubljanskih Mostah, po izobrazbi elektrotehnik) je neločljivo povezan z zgodovino Oddelka za fiziko Univerze v Ljubljani in DMFA.

Takoj po drugi svetovni vojni so bili na ljubljanski univerzi fiziki zaposleni na dveh fakultetah. Tako sta bila recimo Anton Peterlin in Ivan Kuščer na Prirodoslovno-matematično-filozofski fakulteti (kjer so na leto imeli kako diplomu ali dve iz pedagoške fizike). V okviru Oddelka za kemijo na Tehniški fakulteti pa takrat najdemo med drugim Antona Moljka, Sneguljko Detoni in Davorina Tomažiča, ki so tesno sodelovali s fiziki z druge fakultete. Leta 1952 so na Tehniški fakulteti odprli študij tehnične fizike. Nanj se je prva leta vpisovalo po 20–30, kasneje tudi več študentov. Kot piše Sneguljka Detoni [2]: *... Moljkova ideja je bila, da novi študij temelji na eksperimentalni fiziki, z odličnimi predavanji in poskusi, v celoti enakovreden drugim velikim univerzam ... Posebna zasluga dr. Moljka za fiziko je bila, da je odkril Davorina Tomažiča (Darineta) in ga povabil na fiziko, kjer je ostal do upokojitve (1983). Darine je bil izredno sposoben sodelavec na fiziki, vodja delavnice, upravnik stavb. Velik je njegov delež pri izgradnji eksperimentalne fizike ...*

Del fizike je sprva domoval skupaj z matematiki v osrednji zgradbi Univerze, na Kongresnem trgu. Pod vodstvom Antona Peterlina so ob gradnji Fizikalnega inštituta Akademije (ki se je preimenoval v Inštitut Jožef Stefan) na Jadranski ulici začeli tudi gradnjo *Velike fizikalne predavalnice* (zdaj imenovane *Peterlinov paviljon*). Profesor Peterlin je želel, da bi bila dvorana podobna sodobnim predavalnicam v Švici, zato je poslal Davorina Tomažiča na ogled v Basel in Zürich. Predavalnica je bila odprta novembra 1953 [1]. Postala je središče pouka fizike in je svojo vlogo dobro opravljala vse do leta 2009, ko je doživela prenovo, ne da bi bil prvotni koncept bistveno spremenjen. V akademskem letu 1968/69 sem v njej poslušal Fiziko I. Izvrstna predavanja Janeza Strnada, skupna za fizike, kemike in matematike v nabito polni dvorani s 350 sedeži, so bila podprta z dobro premišljenimi poskusi, pri katerih je pomagal Davorin Tomažič. Dobro se še spomnim, kako je pri ilustraciji ohranjanja vrtilne količine zavrtel profesorja Strnada

na stolu. Seveda pa smo videli tudi bolj zapletene poskuse, za katere je bilo treba veliko iznajdljivosti, dela in eksperimentiranja v delavnicah.

Konec petdesetih let se je v Jugoslaviji okrepila ideja, da potrebujemo tudi centre, ki ne bodo primarno usmerjeni v jedrsko fiziko, ampak bi se osredinili na fiziko trdne snovi. Tako sta nastala dva nova fizikalna inštituta v Zagrebu in Beogradu. V Ljubljani je Univerza leta 1960 ustanovila Inštitut za matematiko, fiziko in mehaniko (IMFM) [3]. (Isto leto je bila ustanovljena tudi Fakulteta za naravoslovje in tehnologijo (FNT), ki je postala center študija fizike.) V drugi polovici šestdesetih let je nastal velikopotezen načrt gradnje dveh petnadstropnih stavb s povezovalnim traktom na Jadranski ulici. Zagotovljena so bila tudi sredstva, za opremo po zaslugi Antona Moljka celo iz zveznih fondov takratne države. Žal je prišlo do zapleta z arhitektom, ki je narisal modernistično fiksno stekleno fasado, in predstavnikoma IMFM Kuščerjem in Moljkom, ki sta želela stavbo, v kateri lahko normalno odpiraš okna. Arhitekt se ni strinjal z željami naročnika in je na koncu raje odstopil, kot da bi spreminjal načrt. Tako je prišlo do velike zamude. Zaradi inflacije je precejšen del denarja skopnel, in tako je bila leta 1969 zgrajena le stavba na Jadranski 19 in temelji stavbe na Jadranski 21 (na pilotih). Novi projektanti so bili bolj dostopni za dialog. Davorin Tomažič je pomagal izboljšati konstrukcijo in opremo. Narisal je mnogo modifikacij originalnih načrtov in nadziral izvedbo.

Za brežhibnost stavb in opreme Oddelka za fiziko in Oddelka za matematiko je Davorin Tomažič skrbel enako ali morda še bolj zavzeto kot za urejenost lastnega (gostoljubnega) stanovanja. Če je bilo treba, je bil na Jadranski tudi v nedeljo. Bil je vljuden in prijazen, a za tiste, ki jih je vodil, nesporna avtoriteta. Odlično se je spoznal na tehnične zadeve in bil učinkovit ter zanesljiv. Imel je »dve desni roki«. Pomagal je pri občnih zborih DMFA in sindikalnih srečanjih. Vodil je tehnična dela pri prvi obnovi Plemljeve hiše na Bledu, ki jo je naše Društvo dobilo v slabem stanju. Precej teh del so opravili on in zaposleni v delavnicah Oddelka za fiziko. Na predlog DMFA je v letu 1974 prejel državno odlikovanje red dela s srebrnim vencem.

LITERATURA

- [1] J. Bonča, *Ob odprtju prenovljenega Peterlinovega paviljona*, Obzornik mat. fiz. **56**, (2009), 148–150.
- [2] S. Detoni, *Prispevek k zgodovini fizike v Ljubljani* (2007), pregledal ter dopolnil Robert Blinc.
- [3] Predstavitev Inštituta za matematiko, fiziko in mehaniko, ur. S. Klavžar in J. Mrčun, IMFM, Ljubljana, 2008, 64 str.

Peter Legiša